SÉMANTICKÉ ASPEKTY KATALOGIZACE III.

9. 10. 2017

PhDr. Jiří Stodola, PhD.

Znaky

- Věci, které se k jiným věcem vztahují vztahem reprezentace.
- Zastupují jiné věci.
- Znaky
  - *přirozené (kouř je znak ohně)*
  - *Konvenční (slova) – vznikly dohodou*

Definice znaku

Sv. Augustin:

- Znak je totiž věc, která působí, že člověku vytane na mysli kromě představy, kterou vnuká smyslům, ještě něco jiného

- **1) Slovo** vyvolá
- **2)představu** sebe sama a
- 3) **představu**
- 4) **označené věci**

Struktura znaku

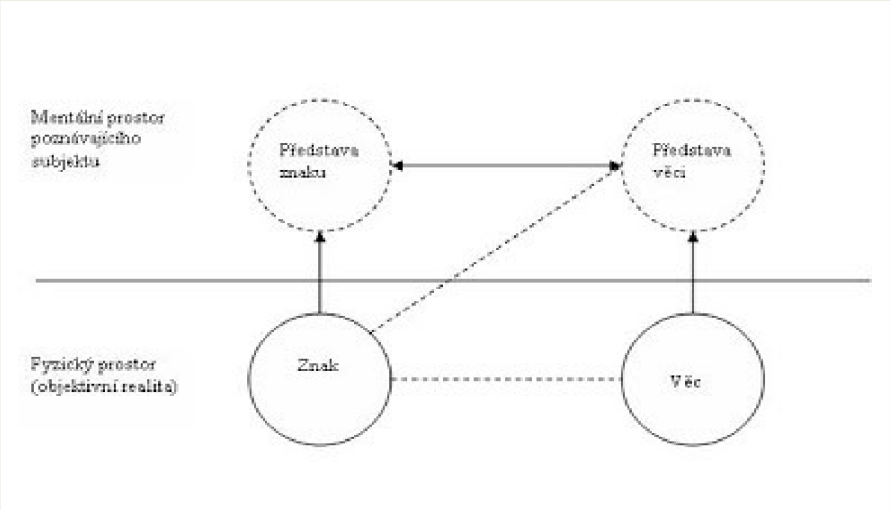

Trojúhelník reference

Aristoteles	:	Vášeň duše
Stoici	:	*Sémainómenon*
Augustínus	:	*Verbum mentis*
Abélard	:	*Intellectus / Sententia*
Ockham	:	*Conceptus*
Locke	:	*Nominal essence*
Frege	:	*Sinn*
Peirce	:	*Immediate Object*
Carnap	:	*Sense, Intension*
Ogden & Richards	:	*Reference*
Morris	:	*Significatum*
Saussure	:	*Sienifié*

Aristoteles	:	Slovo	Věci a fakta
Stoici	:	*Sémainon*	*Tynchanon*
Augustinus	:	*Verbum vocis*	*Res*
Abélard	:	*Vox*	*Res*
Ockham	:	*Terminus*	*Res*
Locke	:	*Name*	*Thing*
Frege	:	*Zeichen*	*Bedeutung*
Peirce	:	*Representamen*	*Dynamical Object*
Carnap	:	*Sign*	*Extension*
Ogden & Richards	:	*Symbol*	*Referent*
Morris	:	Sign-vehicle	*Denotatum*
Saussure	:	*Signifiant*	| |
Hjelmslev	:	Výraz	Substance nebo materie (?)

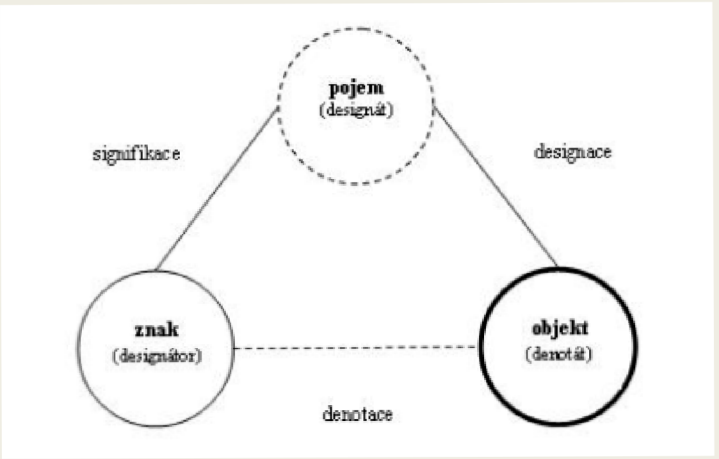

Objekt

- Aktuálně nebo potenciálně jsoucí věc, v naší terminologii individuum-substance, individuum-akcident, vztah, agregát
- Formální objekt – to, co je na objektu vystiženo pojmem (je tu jakési spojení s pojmem)
- Materiální objekt – objekt se vším, co mu náleží

Pojem

- Přirozený a formální znak objektu – není otázkou konvence, zpřítomňuje objekt bezprostředně
- **Subjektivní pojem** – součást mysli poznávajícího
- **Objektivní pojem** – pojem kladený jako objekt, jde de facto o objekt v úpravě pro myšlení (obecnost) – entity ve FRBR
- **Obsah pojmu** – to, co pojem vystihuje na objektu, obsah vyjádřen pomocí známek, tj. jiných pojmů
- **Rozsah pojmu** – soubor objektů, kterým se dá pojem přidělit
- Mezi obsahem a rozsahem je **nepřímá úměra**

Dělení pojmů podle obsahu

- **Kladné** (existence)
- **Záporné** (nedostatek)

- **Jednoduché** (jedna esence – Sokrates)
- **Složené** (více esencí, agregáty – les

- **Absolutní** (označují pouze předmět pojmu)
- **Konotativní** (zpřítomňují něco dalšího, např. pojmy akcidentu zpřítomňují substanci)

- **Konkrétní**
- **Abstraktní**

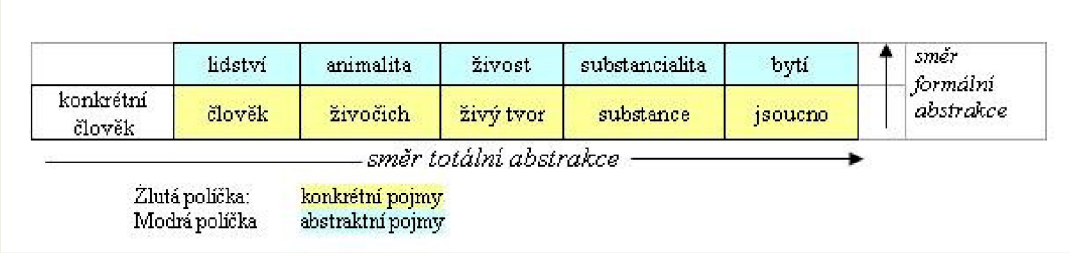

Dělení pojmů podle rozsahu

- **Singulární** – Sokrates
- **Obecné** – pes
- **Kolektivní –** Masarykova univerzita, les
- **Transcendentální** – jsoucno, informace

Další dělení pojmů

- **Identické** – když mají stejné virtuální znaky, když jsou vystiženi pomocí jiných aktuálních znaků, jsou informativní (Walter Scott = autor Vawerley)
- **Různé** - jiný obsah

- **Slučitelné** – spojením nevzniká spor
- **Neslučitelné** – spojením vzniká spor

- **Nadřazené** – zahrnuje podřazené pojmy
- **Podřazené** – jsou obsaženy v nadřazených pojmech

Znak

- Konvenční a instrumentální znak objektu, tj. dán dohodou a je třeba vždy rozpoznat jeho označující funkci
- Označuje objekty prostřednictvím pojmů

Diferenciovaný trojúhelník reference

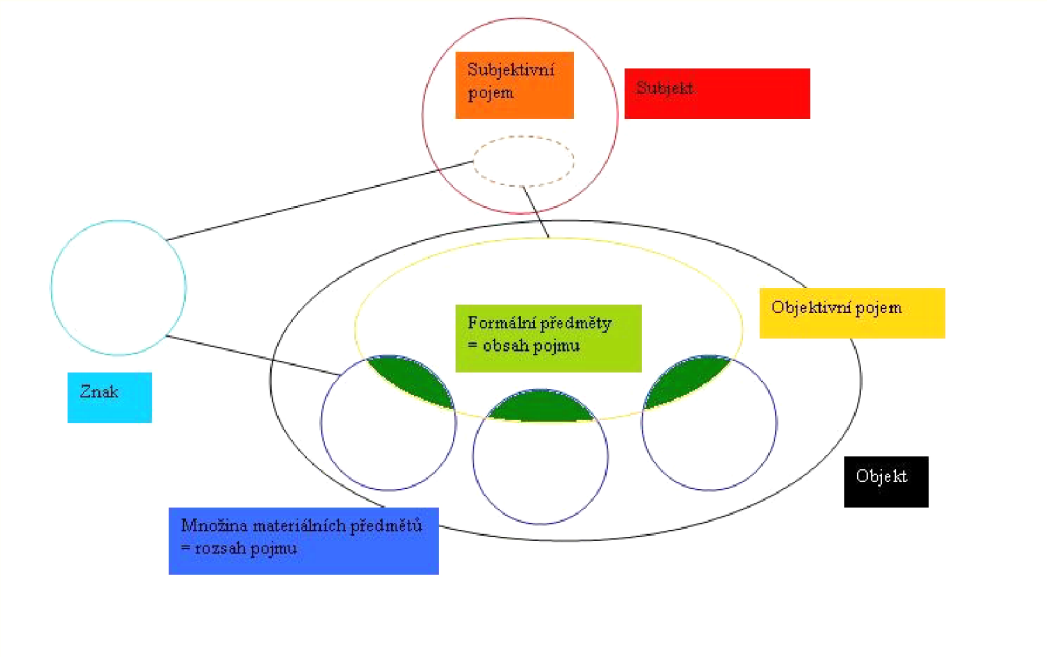

Rozdělení znaků a věcí

ZNAKY	**obecné**	*instrumentální*	klasifikační termín: „člověk“	charakterizační termín: „rozumný“	typizační termín agregátu: „vysoká škola“
		formální	2. substance: člověk	2. akcident: rozumný	typ agregátu: vysoká škola
	kolektivní	*instrumentální*			vlastní jméno agregátu: „Masarykova univerzita“
		formální			pojem agregátu: pojem Masarykovy univerzity
	singulární	*instrumentální*	vlastní jméno substance: „Petr“	vlastní jméno akcidentu: „Petrova inteligence“	
		formální	pojem konkrétní substance: pojem Petra	pojem konkrétního akcidentu: pojem Petrovy inteligence	
VĚCI			1. substance: Petr	1. akcident: Petrova inteligence	agregát: Masarykova univerzita

Bibliografický záznam a FRBR
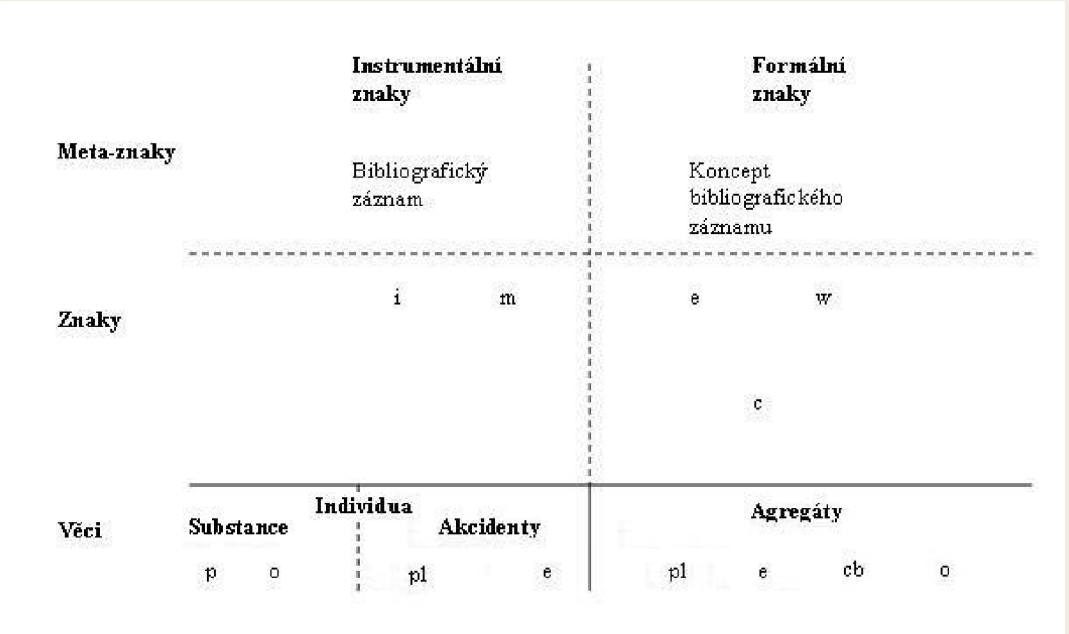
w	work	*dílo*
e	expression	*vyjádření*
m	manifestation	*provedení*
i	item	*jednotka*
p	person	*osoba*
cb	corporate body	*korporace*
c	concept	*pojem*
o	object	*objekt*
e	event	*akce*
pl	place	*místo*